

βίος

βίος, ο, ουσ. [<αρχ. βίος]. **1.** η ζωή, η διάρκεια της ζωής: «σ' όλον το βίο του προσπάθησε να ζήσει τίμια». **2.** ο τρόπος που ζει και συμπεριφέρεται ένας άνθρωπος σε έναν τομέα της κοινωνικής του ζωής: «στον κοινωνικό του βίο υπήρξε άμεμπτος || στο συζυγικό του βίο ήταν ευτυχισμένος || στον πολιτικό του βίο απέτυχε παταγωδώς». **3.** η βιογραφία, ιδίως αξιόλογων προσώπων: «οι βίοι αγίων || οι βίοι των μεγάλων κατακτητών || οι βίοι των μεγάλων εξερευνητών || οι βίοι μεγάλων ανδρών της αρχαιότητας». (Βέβαια ο καθένας μπορεί να ασχοληθεί με τη βιογραφία κάποιου, αν τον νομίζει ή τον θεωρεί αξιόλογο, ή και με την προσωπική του βιογραφία, την αυτοβιογραφία του).

- *βίοι παράλληλοι*, λέγεται για πρόσωπα που παρουσιάζουν πολλές ομοιότητες σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής τους: «μιμούμενος τον αρχαίο Πλούταρχο, συγγράφει ένα βιβλίο με τους παράλληλους βίους των αρχηγών των δυο μεγάλων κομμάτων».

- *βίο(ν) ανθόσπαρτο(ν)*, ευχή σε νεόνυμφους να περάσουν τη ζωή τους χωρίς δυσκολίες και προβλήματα, να περάσουν τη ζωή τους με χαρά και ευτυχία. (Λαϊκό τραγούδι: **βίος ανθόσπαρτος** αλλά μετ' εμποδίων, της τρέλας έρωτες σαφώς εκτός ορίων).

- *βίος αβίωτος*, που δεν μπορεί κανείς να τον ζήσει, ο αφόρητος: «με τόση φτώχεια ζούσε ένα βίο αβίωτο».

- *διά βίου*, σε όλη τη διάρκεια της ζωής: «έζησαν διά βίου αγαπημένοι κι ευτυχισμένοι».

- *είναι βίος και πολιτεία*, έχει ζήσει έντονα τη ζωή του μέσα στην κραιπάλη και στην παρανομία: «αυτόν τον άνθρωπο να τον προσέχεις, γιατί είναι βίος και πολιτεία». Πρβλ.: *ο βίος και η πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά* (τίτλος μυθιστορήματος του Ν. Καζαντζάκη).

- *θα σου κάνω το βίο αβίωτο*, απειλητική έκφραση σε κάποιον ότι θα τον ταλαιπωρήσουμε, θα τον βασανίσουμε τόσο πολύ, που να μην αντέχει άλλο τη ζωή του: «αν εξακολουθήσεις να ενοχλείς την κόρη μου, θα σου κάνω τον βίο αβίωτο».

- *μου 'γινε ο βίος αβίωτος*, είναι η ζωή μου γεμάτη βάσανα, δυσκολίες και ταλαιπωρίες, γι' αυτό μου έγινε αφόρητη: «με τόσες απανωτές ατυχίες μου 'γινε ο βίος αβίωτος».

- *μου 'κανε το βίο αβίωτο*, με ταλαιπώρησε, με βασάνισε τόσο πολύ, που δεν αντέχω άλλο τη ζωή μου: «είναι τόσο γκριλιάρα η γυναίκα μου, που μου 'κανε το βίο αβίωτο με την γκρινιά της».

- *ο πρότερος έντιμος βίος*, ο έντιμος τρόπος που έζησε και συμπεριφέρθηκε γενικά ένας άνθρωπος πριν από την τέλεση κάποιας κολάσιμης πράξης: «το δικαστήριο κηρύσσει τον κατηγορούμενο ένοχο, αλλά λόγω προτέρου εντίμου βίου του επιβάλλει ένα χρόνο φυλάκιση με τριετή αναστολή».